

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 75 (1962)

Nachruf: Professor Duri Sialm
Autor: Maissen, Alfons

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 02.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Professer Duri Sialm

dad Alfons Maissen

Per capir endretg la personalitad, la tempra ed il svilup d'ina persuna d'impurtonza, tucc' ei d'encurir igl origin, d'eruir las pusseivladads de semarmenir enteifer in ravugl familial. Sper in talent zuppaus egl intern, sto la pusseivladad de semanifestar e de sesviluppar vegnir en vigur. Co eis ei stau en quels graus cun professor Duri Sialm?

Nus stuein mo numnar il vitget sulegliv sisum la Surselva: Segnas, per saver che prof. Sialm seigi staus in veritabel feagl de nossa tiara romontscha, zugliaus da pign ensi fermamein en nies lungatg ed en nossa cultura. Mo quei fuss buca stau avunda per declarar ina via schi scarsa, quella de sia carriera musicala. Naschius ei prof. Sialm a Segnas ils 3 de fenadur 1891 d'in bab de duns musicals, d'ina mumma de veglia schlatteina e nobla demananza. Cumpignia survegn il giuven Duri beingleiti en ina partida fargliuns, tuts talentai e musicals. Ma ei para che Duri hagi dau is musical il pli exprimiu ed aschia staus sut la cura e bitgetta dil bab Sep Sialm che era versau organist, schegie mai gudiu instrucziun musicala. Mo gest quella munconza ha forza stimulau il bab de tarmetter el gia da buobet, suenter ina instrucziun preliminara davart il bab, giu en claustra tier P. Leo Kunz, da lezzas uras enconuschent organist. Sper quella instrucziun stricta egl emprem ravugl, vegn per el impurtonta la tempra de cultura musicala dil vitg de Mustér e quella della claustra: las melodias veglias della consolaziun, ils miedis populars latins de messa e viaspras, il choral pli distinguiu ella claustra. A tut quei arva il pign Duri sias portas per schar entrar en siu intern per ferma e stabla formaziun primara.

Ils bials progress, la premura e siu dun natural che s'extenda perfin all'exclusividad dell'udida absoluta, dattan la direcziun a siu studi, a sia clamada. 1907—1911 percuora il giuven il seminari sco-lastic a Cuera cugl intent de promover surtut las habilitads instru-

Prof. Duri Sialm

mentals de clavazin ed orgla, e sia virtuosidad pianistica fa bein-
gleiti surstar conscolars e magisters. Igl ei stau in bien patratg de
buca mo promover il studi musical, mobein de dar al giuven musi-
cist in solid fundament ell'instrucziun generala. Quella preparaziun
pli unilateralmain musicala ei semanifestada en tut sia carriera
per saluteivla ed avantagiusa. Siu interess per tut 'era proverbials,
per la natira, per viadis e novas tiaras e novas enconuschentschas,
per siu lungatg e sia poesia. Era interess cultural general cudizzavan
siu intern. E beinenqualga eis el s'exprimius enviers il scribent de
questas lingias, ch'el viaggiassi per tut il mund entuorn sch'il temps
ed ils daners lubessien. Era igl art figural era per el ina revelaziun,
era il baghetg d'ina ovra litteraria, il sentiment exprimiu d'ina poe-
sia ch'el vess bugen duvrau per metter en bi vestgiu musical. Mo
cheu er'el in «fredaneglas», el meglier senn dil plaid, sfegliava edi-
ziuns de poesia, dev'in schem: nuota schi mal, mo buca per miu in-
tent! La poesia ch'el leva componer stueva haver certas normas, ella
stueva alzar enten el la musicalidad. Ina moda de poetisar che satis-
fageva ad el era quella de sur Gion Cadieli. Cuort, concis, bien ba-
ghetg e dividiu en plirs patratgs ni fatgs, e surtut bein capeivel. Lun-
ghezijs musicalas savev'el lu sez crear cun repeter en variaziuns e
culminaziuns ses patratgs ed ideas musicalas. Aschia eis ei de capir
che sia pli gronda e pli enconuschenta ovra vocal-instrumentala:
Benedetg Fontana, 1939, circumscriba e vestgescha in text de Gion
Cadieli. Mo era auters poets, sco p. ex. Flurin Camathias, Alfons
Tuor, G. B. Sialm, Carli Fry, Gion Deplazes e biars auters ha el ap-
preziau ed applicau.

Sialm vegneva savens muentaus dagl interess ded entervegnir niev
e novitads en fatgs d'aulta cultura sco era en pintgas caussettas de
mintga di. Ei era savens commovent de traplar enten el quella sim-
patica naiva cardientscha che semanifestava enten sias marveglias
d'intervegnir quei e tschei, in factur buca pauc impurtonts en sia
veta, che, sche alzaus sil scalem dell' universalidad, spinava l'aveina
della spontaneitad creativa ed artistica.

Mo nus vein emblidau de perseguitar ses studis musicals dals
onns 1911—1917 al conservatori de Geneva. Igl enconuschent mu-
sicist Otto Barblan ed auters d'emprema garnitura eran leu magisters.
Il marcau de vierv e mierv latin ha segiramein cunvegniu al bein
educau giuven Romontsch, semegliontamein de razza latina. Cheu

vev' el caschun de visitar ina gronda opera, sia predilecziun, schegie silsuenter buca s'avanzaus de num sin quei leischen plauntschiu teatral-musical, cun tontas difficultads e tensiuns. Ina nova influenza musicala ein per el ils gronds concerts orchestrales cun valents dirigents, che interpretavan musica tradizionala ed ovras modernas e modernisticas per da gliez temps. Ins sa s'imaginar la sensibla midada de colissa teatrala e culturala per in giuven montagnard che banduna surura siu vitget romontsch e la semplia glieud, il cant popular, ils chors de vischnaunca d'allura, banduna siu εμπrem mussader sill'orgla primitiva de siu vitg, e bratta tut quei cun la veta concertanta d'in marcau, cun l'orgla gigantesca della catedrala de «Saint Pierre» surdada alla manutta ded Otto Barblan, il grond e discret manischader della musica contrapunctistica e barocca de J.S.Bach e contemporans. Co secontrastava la tribunetta dil vitg matern culla opera de Geneva, co il labirint de vias cun la contrada purila — alpina dil giuven Rein, co il cant romontsch culs tuns e viars de musicists supermoderns de derivonza franzosa, spagnola, polacca e russa, che furiavan beinduras ferm en quei marcau dil progress musical.

Suenter rigurus examens finals de vituosidad en orgla e clavazin ed intensiva instrucziun ella composiziun musicala, era igl um fatgs ed aviarts per tuttas eventualitads. Mo savens vai tut auter che quei che indecis vulan predir e far valer.

Duront in splendidus operar a Turitg sco dirigent de gronds chors, sco organist, interpret e componist, senuspescha Sialm de rumper via vinavon en quella direcziun. Sialm fuss staus stgis — e predetgas de sia gronda virtuosidad mauncan propi buc — de marclar tras e fullar via sco interpret pianistic ora el grond mund.

Ils motifs della viulta ein buca enconuschents a nus. Ei sto esser stau destin, in sentiment che meinan savens il carstgaun en siu ver liug d'origin. Per arrivar a siu giavisch de returnar en tiara, tucc' ei denton de far entginas staziuns, schegie che siu giavisch de turnar en tiara romontscha e grischuna era sereghegliaus baul. Igl εμπrem contact musical pli impurtont cun sia patria era stada la composiziun dil festival de Trun, La Ligia Grischa, dils onns 1924. De quella respectabla prestaziun d'in musicus els trenta, ei aunc oz savens raschienen denter Sursilvans. La biala partitura della cantada festiva, dat aunc oz perdetga dell' exactadad de sia lavur, paregliabla a quella de siu grond mussader Otto Barblan, che ha creau 1899 il festival

della Tgalaveina, daus 25 onns avon che Sialm semetti alla lavur. Pliras canzuns della cantada festiva a Trun ein aunc oz vivas e savens cantadas, surtut: «Schi ditg che stattan cuolms e vals», che resuna mintga onn en concerts, ravugls, uniuns e fiastas de cant.

Anno 1937 sesarvan las portas per l'entrada en siu carezau Grischun. El vegn elegius professor de musica alla scola cantonala, e da quei mument survescha el quasi exclusivamein a sia patria romontscha e grischuna sco mussader, sco instructor de plirs chors romontschs, sco componist de biaras e diversas ovras. D'enumerar tut sias prestaziuns, tut sias ovras musicalas, sa buc esser cheu gl'intent. Sper «Benedetg Fontana» daus igl εμπrem 1939 dalla Ligia Grischa e sil suenter en pliras valladas grischunas, a Cuera, giu el bassa era en lungatg tudestg, el Radio, ein de remarcar «La lavina», «Las spatlunzas», «Allas steilas», «Il saltar dils morts», in ciclus tenor text de E. Geibel cun versiun romontscha da sur Carli Fry, per vusch solistica e clavazin, canzuns reunidas en in bufatg volum cun num «Ada». Per l'orgla veva prof. Sialm ina gronda predilecziun ed era per lezza sco per il clavazin, ha el adina puspei componiu: sonatas, messas, in Te Deum, 24 preludis e fugas tras tuttas tonalitats, imitond il grond Bach. Sco pliras gadas menzionau al scribent de questas lingias, era Sialm sefatschentaus dapi onns culla composiziun d'ina sinfonia.

Sper tut sia lavur de magister e componist ed executur ded ovras musicalas, ei prof. Sialm era s'occupaus culla canzun populara, cunzun culla religiosa della Consolaziun. Cun sur Carli Fry ensemen ei vegniu realisau 1940 ina ediziun nova de respectabla grondezia. Legend e s'instruend adina puspei en ovras referentas, er'el predestinaus per la critica musicala. Nundumbreivels concerts ha el censurau e valetau en critica musicala. E pér ussa che quellas contribuziuns mauncan, vesan ins la sperdita de quella plema originala. Sco derschader sin fiastas de cant era prof. Sialm ina comparsa stabla e simpatica e beinvesius dapertut en sia critica beinvulenta.

Savens fussen nos chors ora silla tiara ed ella bassa stai leds de survegnir pli numerusas composiziuns per lur diever de nies componist universal. Mo era in musicist astga viver sia veta, astga refusar ed ir la via che para ad el la pli vera. Mo en tut priu ha prof. Sialm surviu a nies pievel en emprema lingia e quei cun gronda savida e premura.

Sia davosa ovra pli impurtonta «Davosas spigias» ei comparida 1960. Quella lavur pareva a nus tuttavia buca la davosa, e veramein eran novas ovras madiradas e sin via. «Davosas spigias» vevan reuniu en ina mona pulpida spigias curdadas sper via els davos 30 onns. Professor Sialm era serestabilius stupent d'ina greva operaziun e luvrava cun nova curascha, deliberaus dad uffecis pli pesonts. Bia lavur vess nies preziau compatriot ed amitg aunc saviu realisar. L'inscripziun «Davosas spigias», resta impregnaus en nossa memoria, in presentiment nunballucond, dictaus d'ina vusch interna. — Oz survesein nus buca entiramein l'ovra e muntada d'in um ed artist de vaglia e stein surstai avon quella prestaziun. Siu luvrar extraordinari vegn a resunar en canzun vinavon e destadar regurdientschas emperneivlas d'in um ed artist de format, cordial, savieivel e prus.